

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Ландшафтознавство»

Освітня програма Географія
Спеціальність 106 Географія
Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Ландшафтознавство
Викладач (-і)	Гуцуляк Василь Миколайович
	Атаманюк Ярослава Дмитрівна
Контактний телефон викладача	+380503732162
E-mail викладача	yaroslava.atamaniuk@gmail.com
Формат дисципліни	Нормативна
Обсяг дисципліни	180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Щотижня аудиторні та онлайн-консультації
2. Анотація до курсу	
Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Ландшафтознавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Географія» спеціальності: 106 Географія, галузь знань: 10 Природничі науки.	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Завданнями вивчення дисципліни є освоїти теоретичні і практичні питання для різних прикладних цілей.</p> <p>У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знати основи вчення про географічний ландшафт, його морфологічну структуру, класифікацію, динаміку, стани, зміни під впливом господарської діяльності, особливості використання ПТК як об'єктів раціонального природокористування, охорони природи та моніторингу. - вміти: характеризувати морфологічні одиниці ландшафтів, стани ПТК, їх зміни під антропогенним фактором; складати ландшафтні карти, профілі їх описи. 	
4. Компетентності	
<ul style="list-style-type: none"> - Здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми територіальної організації суспільного виробництва, природокористування і виробляти рішення щодо їх усунення; здатність вчитися; автономія; - Здатність побудувати ефективну систему інформаційних ресурсів, необхідну для формування інформаційно-правової основи прийняття управлінських рішень у сфері регіонального розвитку, природокористування і охорони природи; формування умінь на основі отриманої інформації формулювати комплексні аналітичні висновки; здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію в контексті управлінського завдання або проблеми, що вирішується; - Здатність аналізувати географічні об'єкти та феномени як природного походження, так і 	

технічні та техногенні, з погляду фундаментальних науково-географічних підходів і знань, а також на основі відповідних картографічних та геоінформаційних методів;				
- Здатність описати широке коло географічних об'єктів та явищ, починаючи від глобальних та закінчуючи процесами, що відбуваються на мікрорівні (фацій, елементарних суспільно-географічних систем).				
5. Результати навчання				
- Знання основних категорій і концепцій фізичної та суспільної географії;				
- Розуміння значення ландшафтного різноманіття для збереження стійкості географічного середовища, уявлення про різноманітність рекреаційних ландшафтів;				
- Поглиблені знання про принципи структурної й функціональної організації географічних об'єктів, явищ і процесів, професійне володіння методами систематизації, типології та класифікації;				
- Поглиблені знання про систему набуття професійної географічної науково-дослідної інформації, принципи моніторингу та оцінки стану ландшафтів, суспільно-територіальних систем і територіально-виробничих комплексів, професійне володіння методами спостереження, опису, параметризації, ідентифікації географічних об'єктів, явищ та процесів;				
- Здатність застосовувати навички роботи із сучасною приладною базою та загальні й спеціалізовані географічні методи роботи з географічними об'єктами, явищами та процесами в польових і лабораторних умовах, здійснювати аналіз й оцінку стану природних та природно-антропогенних геосистем та ландшафтів;				
- Поглиблені знання географічних та геоecологічних принципів раціонального природокористування й охорони природи, здатність планувати, організовувати та реалізувати оптимізаційні заходи в практичній діяльності;				
- Готовність до роботи з науковою і методичною літературою, картографічними матеріалами та іншими джерелами інформації.				
6. Організація навчання курсу				
Обсяг курсу – 6 кред., 180 год.				
Вид заняття			Загальна кількість годин	
лекції			30	
семінарські заняття / практичні			30	
самостійна робота			120	
Ознаки курсу				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
4	106 Географія	2	нормативний	
Тематика курсу				
Тема, план	Форма заняття	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Об'єкт і предмет дослідження. Історія розвитку				

ландшафтознавства				
Тема 1. Об'єкт і предмет дослідження, основні завдання прикладне значення науки. Історія становлення розвитку ландшафтознавства	Лекція/практ	2	5	згідно розкладу
Тема 2. Видатні наукові школи ландшафтознавства: російська, українська, західноєвропейські, американська.	Лекція/практ	6	5	згідно розкладу
Змістовий модуль 2. Структура і динаміка ландшафтів				
Тема 1. Природні компоненти – фактори формування ландшафту. ПТК та геосистеми.	Лекція/практ	6	10	згідно розкладу
Тема 2. Просторова структура ландшафтів. Морфологічні одиниці.	Лекція/практ	6	10	згідно розкладу
Тема 3. Особливості ландшафтної структури гірських територій Структурно-функціональна організація міських ландшафтних комплексів (систем)	Лекція/практ	6	10	згідно розкладу
Тема 4. Класифікація ландшафтів.	Лекція/практ	4	10	згідно розкладу
Підсумковий контроль (екзамен)			50	
7. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу	Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі екзамену. Екзамен – форма підсумкового контролю, яка передбачає перевірку розуміння студентом теоретичного та практичного програмного матеріалу з усієї дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання та вміння, формувати власне ставлення до певної проблеми тощо.			
Вимоги до письмової роботи	Підсумкова письмова робота виконується у			

	<p>формі тестових завдань з вибором правильної відповіді.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Практичні заняття вимагають від студентів роботи із навчальним матеріалом у вигляді текстів, інформаційних баз даних, атласів. Студенти на аудиторному занятті та вдома працюють з контурною картою, наносячи на неї біогеографічну інформацію. Дають характеристику екологічних особливостей і родинних зв'язків різних видів і груп з урахуванням фізико-географічних умов, виявляють закономірності географічного розподілу організмів та угруповань, розкривають їх причини. Подають виклад фактів і закономірностей потрібних для розв'язання проблем охорони та раціонального використання ресурсів біосфери.</p> <p>При оцінюванні відповідей враховується також рівень теоретичної підготовки, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, володіння понятійним апаратом, знання фактичного матеріалу, орієнтування по карті, вміння складати графічні зображення (таблиці, діаграми, картосхеми). У разі пропуску заняття готують самостійно практичну роботу і проходять тестування на задану тему.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він набрав сумарно 25 балів і вище. Студент не допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він набрав менше 25 балів. У цьому випадку студенту у відомості робиться запис «не допущений» і виставляється набрана кількість балів. Допускається, як виняток, з дозволу декана факультету за заявою, погодженою з відповідною кафедрою, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять,</p>

	перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі. Напередодні екзамену викладач подає доповідну декану про недопуск студентів академічної групи (груп). Відмітка про недопуск у відомості робиться при наявності розпорядження декана.
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру, комбінований
Програмові вимоги для складання екзамену з дисципліни	https://d-learn.pnu.edu.ua/

8. Політика курсу

1. Дотримуватись правил внутрішнього розпорядку.
2. Не відволікатись на сторонні розмови, не вживати їжу та вимкнути звук мобільного телефону.
3. Приймати активну участь в навчальному процесі.
4. Якісно та своєчасно готуватись до семінарських та практичних занять, опрацьовувати запропоновану базову та допоміжну літературу.
5. Не пропускати практичні заняття, а у випадку пропуску заняття надати документ, що пояснює причину пропуску та відпрацювати пропущене заняття, виконавши відповідну практичну роботу згідно методичних рекомендацій.
6. В разі невиконання завдання, передбачені бали не сумуються до підсумкової оцінки.
7. Студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю.
8. Вважається шахрайством копіювання іншого тесту, підглядання в роботу іншого студента, списування, використання підручника, зошита чи мобільного телефону під час написання модульної, підсумкової роботи чи захисту лабораторної роботи, використання шпаргалок, дозволяти іншим копіювати вашу роботу.
9. У кінці семестру підраховується рейтинг за поточними видами контролю і підраховується загальний рейтинг, який переводиться в оцінку у відповідності до шкали оцінювання.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагиат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)»

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliya-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Гуцуляк В. М. Ландшафтна екологія : підручник / В. М. Гуцуляк, Н.В. Максименко, Т.В. Дудар. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2017. – 248 с.
2. Гуцуляк В. М. , Максименко Н.В., Дудар Т.В. Ландшафтна екологія.– Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2017. – 248 с.
3. Гуцуляк В. М. Ландшафтознавство: Теорія і практика : навч. посібник. / В. М. Гуцуляк. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2008. – 168 с.
4. Исаченко А. Г. Ландшафтоведение и физико-географическое районирование / А. Г. Исаченко. – М. : Высш. шк., 1991. – 366 с.
5. Міхелі С.В. Українське ландшафтознавство: витоки, становлення, сучасний стан: монографія / С.В. Міхелі. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014.–416 с.
6. Мильков Ф. Н. Антропогенное ландшафтоведение, предмет изучения и современное состояние / Ф. Н. Мильков // Вопросы географии, 1977. – Вып. 106. – С. 11-27.
7. Петлін В. М. Прикладне ландшафтознавство / В. М. Петлін. – К. : ІСДО, 1993. – 92 с.

Додаткова:

1. Аненская Г. Н. Морфологическая структура географического ландшафта / Г. Н. Аненская, А. А. Видана, В. К. Жучкова. – М., 1962. – 55 с.

2. Арманд Д. Л. Наука о ландшафте / Д. Л. Арманд. – М. : Мысль, 1975. – 288 с.
3. Беручишвили Н. Л. Четыре измерения ландшафта / Н. Л. Беручишвили. – М. : Мысль, 1986. – 183 с.
4. Геренчук К. И. О морфологической структуре горных ландшафтов (на примере Украинских Карпат).. И. Геренчук, Г. П. Миллер, С. В. Трохимчук. // Вопросы ландшафтоведения / К – Алма-Ата, 1963. – С. 370-376.
5. Денисик Г. І. Антропогенні ландшафти Правобережної України : монографія / Г. І. Денисик. – Вінниця : Арбат, 1998. – 292 с.
6. Дьяконов К. Н. Функционально-динамическое направление в экспериментальных ландшафтных исследованиях / К. Н. Дьяконов // Изв. РАН. Сер. географическая. – 1997. – № 2. – С. 62-76.
7. Маринич О.М. Удосконалена схема фізико-географічного районування України / О.М. Маринич, Г.О. Пархоменко, О.М. Петренко, П.Г. Шищенко // Український географічний журнал, 2003, № 1. –С. 16-21.
8. Мельник А. В. Ландшафтный мониторинг / А. В. Мельник, Г. П. Миллер. – К. : 1993. – 148 с.
9. Миллер Г. П. Ландшафтные исследования горных и предгорных территорий / Г. П. Миллер. – Львов : Изд-во Львов. ун-та, 1974. – 202 с.
10. Охрана ландшафтов : толковый словарь / под ред. В. С. Преображенского. – М. : Прогресс, 1982. – 272 с.
11. Пашенко В. М. Методологія постнекласичного ландшафтознавства / В. М. Пашенко. – К., 1999. – 284 с.
12. Солнцев Н. А. Основные проблемы советского ландшафтоведения и его практическое значение для народного хозяйства: доклад по опубликованным работам, представленным на соискание ученой степени доктора географических наук. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1964. – 24 с.
13. Сочава В. Б. Введение в учение о геосистемах / В. Б. Сочава. – Новосибирск : Наука, 1978. – 320 с.
14. Тютюнник Ю. Г. Идентификация, структура и классификация ландшафтов урбанизированных территорий / Ю. Г. Тютюнник // География и природные ресурсы, 1991. – № 3. – С. 22-28.
15. Україна. Ландшафти: стінна карта масштабу 1:100 000 для середньої загальноосвітньої школи / О. М. Маринич, С. В. Міхелі, В. М. Пашенко, О. М. Петренко. – К. : НВП «Картографія», 1997.
16. Федотов В. И. Техногенные ландшафты: теория, региональные структуры, практика / В. И. Федотов : Изд-во Воронеж. ун-та, 1985. – 192 с.
17. Шищенко П. Г. Принципы и методы ландшафтного анализа в региональном проектировании / П. Г. Шищенко. – К. : Фитосоцицентр, 1999. – 284 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://geoinfo.if.ua>.
2. <http://geo.pnpu.edu.ua/>